

DIREKTIVA

2012/29/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I EVROPSKOG SAVETA

od 25. oktobra 2012. godine

**Kojom se uspostavljaju minimalni standardi o pravima, podršci i
zaštiti žrtava kriminaliteta**

**DIREKTIVA 2012/29/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I EVROPSKOG
SAVETA**

Od 25. oktobra 2012. godine

**Kojom se uspostavljaju minimalni standardi o pravima, podršci i zaštiti žrtava
kriminaliteta i zamenjuje Okvirna odluka Saveta 2001/220/JHA**

EVROPSKI PARLAMENT I SAVET EVROPSKE UNIJE

Imajući u vidu Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, a naročito njegov član 82(2),

Imajući u vidu predlog Evropske komisije,

Po dostavljanju predloga zakonskog akta nacionalnim parlamentima,

Imajući u vidu mišljenje Evropskog ekonomsko-socijalnog komiteta¹,

Imajući u vidu mišljenje Komiteta regiona²,

Postupajući u skladu sa uobičajenom zakonskom procedurom³,

S obzirom:

1. Da je Evropska unija postavila sebi za cilj održavanje i razvoj prostora slobode, bezbednosti i pravde, čiji kamen temeljac predstavlja uzajamno priznavanje sudskih odluka u građanskim i krivičnim stvarima.
2. Da je Evropska unija posvećena zaštiti i uspostavljanju minimalnih standarda u vezi sa žrtvama kriminaliteta i da je Savet usvojio Okvirnu odluku 2001/220/JHA od 15. marta 2001. godine o položaju žrtava u krivičnom postupku⁴. U okviru Stokholmskog programa - Otvorena i bezbedna Evropa koja služi i štiti svoje građane⁵, usvojenom od strane Evropskog saveta na sastanku održanom 10 i 11. decembra 2009. godine, od Evropske komisije i država članica traženo je da ispituju načine kako da se poboljša zakonodavstvo i mere praktične podrške za zaštitu žrtava, sa posebnim osvrtom na podršku i priznavanje svih žrtava, uključujući i žrtve terorizma, kao prioritet.
3. Član 82(2) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije predviđa uspostavljanje minimuma pravila primenljivih u državama članicama u cilju omogućavanja uzajamnog priznavanja presuda i sudskih odluka, i policijske i pravosudne saradnje u

---

¹ OJ C 43, 15.2.2012, str. 39

² OJ C 113, 18.4.2012, str. 56

³ Pozicija Evropskog parlamenta od 12. septembra 2012 (još uvek nije objavljena u Službenom glasniku) i odluka Saveta od 4. oktobra 2012.

⁴ OJ L 82, 22.3.2001, str. 1

⁵ OJ C 115, 4.5.2010, str. 1

krivičnim stvarima koje imaju prekogranične posledice, posebno u vezi sa pravima žrtava krivičnih dela.

4. U rezoluciji od 10. juna 2011. o mapi puta za jačanje prava i zaštite žrtava, posebno tokom krivičnog postupka¹ (Budimpeštanska mapa puta), Savet je utvrdio da je neophodno na nivou Evropske unije preduzeti aktivnosti u cilju unapređenja prava, podrške i zaštite žrtava kriminaliteta. U tu svrhu i u skladu sa pomenutom rezolucijom, cilj ove Direktive je revidiranje i dopuna načela postavljenih u Okvirnoj odluci 2001/220/JHA i preduzimanje značajnih koraka u pravcu podizanja nivoa zaštite žrtava širom Unije, posebno u okviru krivičnog postupka.
5. Rezolucija Evropskog parlamenta od 26. novembra 2009. godine o eliminaciji nasilja nad ženama² poziva države članice da unaprede svoja nacionalna zakonodavstva i politiku u cilju borbe protiv svih oblika nasilja nad ženama i preduzmu aktivnosti u svrhu borbe protiv uzroka nasilja nad ženama, naročito korišćenjem preventivnih mera, i poziva Uniju da garantuje pravo na pomoć i podršku svim žrtvama nasilja.
6. U svojoj rezoluciji od 05. aprila 2011. godine o prioritetima i nacrtu novog okvira politike EU za borbu protiv nasilja nad ženama³, Evropski parlament je predložio strategiju za borbu protiv nasilja nad ženama, nasilja u porodici i genitalnog sakaćenja žena kao osnov za buduće zakonodavne krivično-pravne instrumente protiv rodno zasnovanog nasilja, uključujući i okvir za borbu protiv nasilja nad ženama (politika, prevencija, zaštita, krivično gonjenje, zbrinjavanje i institucionalna saradnja), koju će pratiti akcioni plan Unije. Međunarodna regulativa u ovoj oblasti uključuje Konvenciju Ujedinjenih nacija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) koja je usvojena 18. decembra 1979. godine, preporuke i odluke Komiteta za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena i Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja usvojenu 7. aprila 2011. godine.
7. Direktiva 2011/99/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. godine o Evropskom nalogu za zaštitu⁴ uspostavlja mehanizam za uzajamno priznanje mera zaštite u krivičnim stvarima između zemalja članica. Direktiva 2011/36/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 5. aprila 2011. godine o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava⁵ i Direktiva 2011/93/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. godine o borbi protiv seksualnog zlostavljanja, seksualne eksploatacije dece i dečije pornografije⁶ se bavi, između ostalog, specifičnim potrebama posebnih kategorija žrtava trgovine ljudima, seksualnog zlostavljanja dece, seksualne eksploatacije i dečije pornografije.

---

¹ OJ C 187, 28.6.2011, str 1

² OJ C 285 E, 21.10.2010, str. 53

³ OJ C 296 E, 2.10.2012, str. 26

⁴ OJ L 338, 21.12.2011, str. 2

⁵ OJ L 101, 15.4.2011, str. 1

⁶ OJ L 335, 17.12.2011.ž, str. 1

8. Okvirna odluka Saveta 2002/475/JHA od 13. juna 2002. godine o borbi protiv terorizma¹ prepoznaje terorizam kao jedno od najozbiljnijih kršenja načela na kojima počiva Unija, uključujući načelo demokratije, i potvrđuje da on predstavlja, između ostalog, pretnju slobodnom ostvarivanju ljudskih prava.
9. Kriminalitet ugrožava društvo i predstavlja kršenje individualnih prava žrtava. Kao takve, žrtve krivičnih dela treba da budu prepoznate i tretirane sa uvažavanjem, saosećajnošću i na profesionalan način, bez diskriminacije po bilo kom osnovu kao što je rasa, boja kože, etničko ili društveno poreklo, genetske karakteristike, jezik, veroispovest ili versko ubeđenje, političko ili drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovinsko stanje, rođenje, invaliditet, uzrast, pol, rodno izražavanje, rodni identitet, seksualna orijentacija, rezidentni status ili zdravstveno stanje. Prilikom kontakata koji se uspostavljaju sa nadležnim organima koji postupaju u kontekstu krivičnog postupka, i sa službama koje su u dodiru sa žrtvama, kao što su službe za podršku žrtvama ili službe za pružanje usluga restorativne pravde, lična situacija i neposredne potrebe, starost, pol, eventualni invaliditet i zrelost žrtava krivičnog dela treba da budu uzeti u obzir uz puno poštovanje njihovog fizičkog, mentalnog i moralnog integriteta. Žrtvama krivičnih dela treba pružiti zaštitu od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, kao i odgovarajuću pomoć kako bi se olakšao njihov oporavak i omogućio odgovarajući pristup pravdi.
10. Ova Direktiva se ne bavi rezidentnim statusom žrtava krivičnih dela počinjenih na teritoriji država članica. Države članice treba da preduzmu neophodne mere kako bi omogućile da prava previđena ovom Direktivom ne budu uslovljena rezidentnim statusom na njihovoj teritoriji, ili državljanstvom ili nacionalnošću žrtve. Isto tako prijavljivanje krivičnog dela i učestvovanje u krivičnom postupku ne proizvodi nikakva prava u vezi sa prebivališnim statusom žrtve.
11. Ova Direktiva propisuje minimalna pravila. Države članice mogu da prošire prava utvrđena ovom Direktivom kako bi se obezbedio veći stepen zaštite žrtava.
12. Prava propisana ovom Direktivom ne utiču na prava počinioca krivičnog dela. Termin „počinilac“ se odnosi na osobu koja je osuđena za krivično delo. Međutim, za potrebe ove Direktive, on će se takođe odnositi na osumnjičenu ili optuženu osobu pre bilo kakvog priznanja krivice ili izricanja osuđujuće presude, i tumačiće se tako da ne utiče na pretpostavku nevinosti.
13. Ova Direktiva se primenjuje na krivična dela počinjena u Evropskoj uniji i na krivične postupke koji se vode u Evropskoj uniji. Ona daje prava žrtvama krivičnih dela počinjenih van teritorije Unije isključivo ukoliko se krivični postupci vode u Uniji.

---

¹ OJ L 164, 22.6.2002, str. 3

Prijave načinjenje nadležnim organima van Evropske unije, kao što su ambasade. ne aktiviraju obaveze propisane u ovoj Direktivi.

14. U primeni ove Direktive, primarna briga mora biti najbolji interes dece u skladu sa Poveljom Evropske unije o osnovnim pravima i Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima deteta usvojenom 20. novembra 1989. godine. Decu žrtve treba smatrati i tretirati kao pune nosioce prava propisanih ovom Direktivom i mora im se omogućiti da ostvare ta prava uzimajući u obzir njihovu sposobnost da formiraju sopstveno mišljenje.
15. U primeni ove Direktive države članice treba da omoguće da žrtve sa invaliditetom mogu u potpunosti da iskoriste prava propisana ovom Direktivom ravnopravno sa ostalim žrtvama, što podrazumeva i obezbeđivanje dostupnosti prostorija gde se vode krivični postupci, kao i omogućavanje pristupa informacijama.
16. Žrtve terorizma pretrpele su napade čiji je krajnji cilj bio da naude društvu. Njima je stoga potrebna posebna pažnja, podrška i zaštita zbog specifične prirode krivičnog dela koje je počinjeno protiv njih. Žrtve terorizma se često nalaze pod pažnjom javnosti i neretko im je potrebno društveno priznanje i dostojanstven tretman od strane društva. Države članice stoga treba da obrate posebnu pažnju na potrebe žrtava terorizma i treba da nastoje da zaštite njihovo dostojanstvo i bezbednost.
17. Nasilje usmereno prema osobi zbog njenog pola, rodnog identiteta, rodnog izražavanja ili ono koje disproportionalno pogađa naročito osobe jednog pola, smatra se nasiljem na rodnoj osnovi. Ono za rezultat može imati psihičku, seksualnu, emocionalnu ili psihološku povredu ili ekonomsku štetu žrtve. Nasilje na rodnoj osnovi se smatra vrstom diskriminacije i kršenjem osnovnih sloboda žrtve i uključuje nasilje u intimnim odnosima, seksualno nasilje (uključujući silovanje, seksualni napad i uznemiravanje), trgovinu ljudima, ropstvo, različite oblike štetnih praksi, kao što su prisilni brak, genitalno sakaćenje žena i takozvane „zločine iz časti“. Žene žrtve nasilja na rodnoj osnovi zahtevaju posebnu pomoć i zaštitu zbog toga što postoji veliki rizik od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde povezane sa takvim nasiljem.
18. Kad je nasilje počinjeno u intimnom odnosu, onda je počinjeno je od strane osobe koja je trenutni ili bivši supružnik, partner ili drugi član porodice žrtve, bez obzira da li dotični počinitelj deli, ili je delio domaćinstvo sa žrtvom. Ovakvo nasilje obuhvata psihičko, seksualno, psihološko, ili ekonomsko nasilje i može da izazove psihičku, mentalnu i emocionalnu povredu ili ekonomski štetu. Nasilje u bliskim odnosima je ozbiljan i često skriven društveni problem koji može da izazove sistemsku psihološku i fizičku traumu sa ozbiljnim posledicama jer je počinitelj osoba u koju bi žrtva trebalo da ima poverenja. Žrtvama nasilja u intimnim odnosima će stoga možda biti potrebne posebne mere zaštite. Žene su disproportionalno izložene ovoj vrsti nasilja, a situacija

može biti još teža ukoliko je žena zavisna od počinioca ekonomski, društveno ili u pogledu prebivališta.

19. Osobu treba smatrati žrtvom bez obzira da li je počinilac identifikovan, uhapšen, krivično gonjen ili osuđen i bez obzira da li između njih postoji srodnička veza. Moguće je da su članovi porodica žrtava takođe oštećeni krivičnim delom. Članovi porodice osobe čija je smrt direktna posledica krivičnog dela u tom smislu mogu biti naročito oštećeni krivičnim delom. Takvi članovi porodica, koji su indirektno žrtve krivičnog dela, mogu takođe uživati zaštitu koju predviđa ova Direktiva. Međutim, države članice treba da budu u stanju da uspostave procedure u cilju ograničavanja broja članova porodice koji mogu biti korisnici prava koja su propisana ovom Direktivom. Kada su deca u pitanju, detetu, ili, ukoliko to nije u najboljem interesu deteta, nosiocu roditeljskog prava, treba omogućiti ostvarivanje prava propisanih ovom Direktivom. Ova Direktiva ne utiče na nacionalne administrativne procedure potrebne za proglašavanje osobe žrtvom.
20. Status žrtve u krivično-pravnom sistemu, kao i to da li žrtva može aktivno učestvovati u krivičnom postupku razlikuje se od države do države u zavisnosti od nacionalnog pravnog sistema i određena je jednim ili sa više kriterijuma koji se u nastavku navode: da li nacionalni pravni sistem obezbeđuje žrtvi pravni status strane u krivičnom postupku, da li žrtva ima zakonsku obavezu ili se od nje traži da aktivno učestvuje u krivičnom postupku, kao na primer, svedok; i/ili da li žrtva ima zakonsko pravo u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom da aktivno učestvuje u krivičnom postupku i traži to pravo, tamo gde nacionalni pravni sistem ne obezbeđuje žrtvi pravni status strane u krivičnom postupku. Države članice treba da odrede koji od ovih kriterijuma se primenjuje kako bi se odredio obim prava propisanih ovom Direktivom tamo gde postoje reference koje upućuju na status žrtve u okviru dotičnog krivično-pravnog sistema.
21. Informacije i saveti koje daju nadležni organi, usluge podrške žrtvama i usluge restorativne pravde treba da, u onoj meri u kojoj je moguće, budu pružene žrtvi putem različitih sredstava i na način koji je razumljiv žrtvi. Pomenute informacije i saveti treba da budu pruženi jednostavnim i razumljivim jezikom. Takođe je neophodno omogućiti da žrtva bude shvaćena tokom postupka. U tom smislu, žrtvino poznavanje jezika kojim se pružaju informacije, njen uzrast, zrelost, intelektualni i emocionalni kapacitet, pismenost, i eventualna mentalna ili fizička oštećenja moraju biti uzeti u obzir. Posebnu pažnju treba obratiti na poteškoće u razumevanju ili komunikaciji do kojih može doći usled invaliditeta bilo koje vrste, kao što su oštećenje sluha ili smetnje u govoru. Na isti način, ograničenja u sposobnosti žrtve da prenese informaciju treba da bude uzeto u obzir tokom krivičnog postupka.
22. Trenutak podnošenja prijave, za potrebe ove Direktive, biće smatran trenutkom ulaska u krivični postupak. Ovo treba da uključuje i situacije u kojima nadležni organi

pokreću krivični postupak po službenoj dužnosti kao rezultat krivičnog dela počinjenog protiv žrtve.

23. Informacije o naknadi troškova treba da budu omogućene žrtvi od njenog prvog kontakta sa nadležnim organom, posredstvom letka u kome su navedeni osnovni uslovi za pomenutu naknadu troškova. Države članice neće imati obavezu da u ovoj ranoj fazi krivičnog postupka odluče da li žrtva o kojoj je reč ispunjava uslove za naknadu troškova.
24. Prilikom prijavljavanja krivičnog dela, žrtva od policije treba da dobije pismenu potvrdu o podnetoj prijavi, u kojoj se navode osnovni elementi krivičnog dela, kao što je vrsta krivičnog dela, vreme i mesto, i sve štete ili povrede prouzrokovane krivičnim delom. Ova potvrda treba da uključuje i broj dosijea i vreme i mesto kada je prijavljeno krivično delo kako bi poslužila kao dokaz da je krivično delo prijavljeno, u slučaju, na primer, podnošenja zahteva za naplatu osiguranja.
25. Ne dovodeći u pitanje pravila koja se odnose na rokove za podnošenje prijave, odlaganje prijavljivanja krivičnog dela zbog straha od odmazde, poniženja ili stigmatizacije ne treba da rezultira odbijanjem izdavanja potvrde o podnošenju prijave.
26. Prilikom davanja informacija, potrebno je dati dovoljno detalja kako bi se omogućilo da žrtve budu tretirane s poštovanjem i kako bi im se omogućilo donešnje odluke bazi na informacija u vezi sa njihovim učešćem u postupku. U tom smislu, posebnu važnost imaju informacije koje omogućavaju žrtvi da bude obaveštena o trenutnoj fazi bilo kog postupka. Ovo je podjednako važno za informacije koje omogućavaju žrtvi da odluči da li da traži reviziju odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja. Osim ukoliko nije zahtevano drugačije, trebalo bi obezbediti da informacije budu prosleđene žrtvi usmenim ili pismenim putem, uključujući i posredstvom elektronskih sredstava.
27. Informacije žrtvi treba da budu dostavljene na poslednju poznatu adresu za dostavljanje pošte ili elektronske kontakte koje je žrtva dostavila nadležnom organu. U izuzetnim slučajevima, na primer usled velikog broja žrtava uključenih u slučaj, moguće je pružiti informacije preko štampe, zvanične internet prezentacije nadležnog organa ili preko nekog sličnog sredstva komunikacije.
28. Države članice nisu u obavezi da pruže informaciju ukoliko obelodanjivanje te informacije može da ugrozi pravilno postupanje po predmetu, ili nanese štetu datom slučaju ili osobi, ili ukoliko se smatra da je to u suprotnosti sa suštinskim interesima žrtve u pogledu njene bezbednosti.
29. Nadležni organi treba da omoguće da žrtva dobije ažurirane kontakt podatke za komunikaciju u vezi sa njenim slučajem, osim ukoliko je žrtva izrazila želju da ne dobija ovakve informacije.

30. Odrednicu „odluka“ u kontekstu prava na informaciju i usmeno i pismeno prevođenje treba tumačiti samo kao osuđujuću presudu ili bilo koju drugu odluku kojom se okončava krivični postupak. Razlozi za donošenje takve odluke treba da se saopšte žrtvi upućivanjem kopije dokumenta koja sadrži pomenutu odluku ili upućivanjem kratkog rezimea u kome se navode pomenuti razlozi.
31. Pravo na informaciju o vremenu i mestu suđenja koja proizlazi iz prijave krivičnog dela koje je pretrpela žrtva treba takođe da se primeni na informaciju o vremenu i mestu rasprave u vezi sa žalbom na presudu po predmetu.
32. Specifične informacije o puštanju na slobodu ili bekstvu počinioca krivičnog dela treba da budu dostavljene žrtvama na zahtev, barem u slučajevima gde može postojati opasnost ili konkretan rizik od nanošenja štete žrtvi, osim ukoliko postoji konkretan rizik od nanošenja štete počiniocu krivičnog dela koja bi proizašla iz upućivanja takvog obaveštenja. Tamo gde postoji konkretan rizik od nanošenja štete počiniocu krivičnog dela zbog upućivanja obaveštenja, nadležni organ će uzeti u obzir sve druge postojeće rizike kada bude odlučivao o preduzimanju odgovarajućih radnji. Odrednica „konkretni rizik od nanošenja štete žrtvi“ treba da obuhvati faktore kao što su priroda i težina krivičnog dela i rizik od odmazde. Stoga, ona ne može biti primenjena na one situacije u kojima su počinjena lakša krivična dela, te postoji samo neznatan rizik od nanošenja štete žrtvi.
33. Žrtve treba da dobiju informacije u vezi sa svim pravima na žalbu na odluku o puštanju na slobodu počinioca, ukoliko takvo pravo postoji u nacionalnom zakonodavstvu.
34. Pravda ne može biti efikasno sprovedena ukoliko žrtve adekvatno ne objasne okolnosti krivičnog dela i ne iznesu svoje dokaze na način koji je razumljiv nadležnim organima. Podjednako je važno obezbediti da žrtve budu tretirane s uvažavanjem i da budu u mogućnosti da ostvare svoja prava. Stoga mora biti obezbeđeno besplatno prevođenje, tokom ispitivanja žrtve u cilju omogućavanja njihovog aktivnog učešća u sudskim raspravama u skladu sa pravnim statusom žrtve u dotičnom krivično-pravnom sistemu. Za druge aspekte krivičnog postupka potreba za usmenim i pismenim prevođenjem može da varira u zavisnosti od specifičnih pitanja, statusa žrtve u relevantnom krivično-pravnom sistemu i njegove ili njene uključenosti u krivični postupak i specifičnih prava koje imaju. U tom smislu, usmeno i pismeno prevođenje u ostalim slučajevima treba da bude obezbeđeno u meri u kojoj je ono potrebno žrtvi da ostvari svoja prava.
35. Žrtvi treba obezbediti pravo da zatraži preispitivanje odluke da usmeno ili pismeno prevođenje nije potrebno, u skladu sa procedurama u nacionalnom zakonodavstvu. Ovo pravo ne podrazumeva obavezu država članica da obezbede posebni mehanizam ili proceduru za ulaganje žalbe, na osnovu kojih se može tražiti preispitivanje takve odluke, i ne može neopravdano prolongirati krivični postupak. Dovoljna bi bila interna

revizija odluke u skladu sa postojećim procedurama u okviru nacionalnog zakonodavstva.

36. Činjenica da žrtva govori jezik koji nije u širokoj upotrebi ne može po sebi biti osnov za odluku da će usmeno ili pismeno prevođenje neopravdano prolongirati krivični postupak.
37. Podrška treba da bude dostupna od trenutka kada nadležni organi postanu svesni postojanja žrtve, i tokom krivičnog postupka i neko vreme nakon njega, u skladu sa potrebama žrtve i pravima koja su propisana ovom Direktivom. Podrška treba da bude pružena različitim sredstvima, bez nepotrebnih formalnosti i treba da bude ravnomerno geografski raspoređena širom država članica, kako bi se svim žrtvama pružila mogućnost korišćenja tih usluga. Žrtve koje su pretrpele znatnu štetu zbog ozbiljnosti krivičnog dela zahtevaju usluge specijalističke podrške.
38. Osobe koje su posebno ranjive ili koje se nađu u situaciji u kojoj su izložene posebno visokom riziku od povrede, kao što su osobe koje trpe učestalo nasilje u intimnim odnosima, žrtve nasilja na rodnoj osnovi, ili osobe koje su postale žrtve druge vrste krivičnih dela u državi članici čiji nisu državljani ili rezidenti, treba da dobiju usluge specijalističke podrške i pravne zaštite. Usluge specijalističke podrške treba da budu zasnovane na integrisanom i ciljanom pristupu koji naročito treba da uzme u obzir posebne potrebe žrtava, težinu pretrpljene štete koja je nastala kao rezultat krivičnog dela, kao i odnose između žrtava, počinioca, dece i njihovog šireg društvenog okruženja. Glavni zadatak ovih službi i njihovog osoblja, koje igra važnu ulogu u podršci žrtvama u oporavku i prevazilaženju potencijalne štete ili traume koje su rezultat krivičnog dela, treba da bude obaveštavanje žrtava o pravima propisanih ovom Direktivom, tako da mogu da donesu odluku u okruženju koje im pruža podršku i tretira ih uz uvažavanje njihovog dostojanstva, s poštovanjem i saosećajnošću. Vrste podrške koju treba da pruže ove specijalističke službe za podršku treba da uključe sklonište i siguran smeštaj, hitnu medicinsku pomoć, upućivanje na lekarski i forenzički pregled kao dokaz u slučaju silovanja ili seksualnog zlostavljanja, kratkotrajno ili dugoročno psihološko savetovanje, zbrinjavanje traumatizovanih lica, pružanje pravnih saveta, zastupanje, i pružanje specifičnih usluga deci kao direktnim ili indirektnim žrtvama.
39. Službe za specijalističku podršku nisu u obavezi da same obezbede opsežnu specijalističku ili stručnu ekspertizu. Ukoliko je neophodno, službe za specijalističku podršku treba da pomognu žrtvama da zatraže postojeću stručnu podršku, kao što je psihološka podrška.
40. Iako pružanje podrške ne treba da zavisi od toga da li je žrtva podnela prijavu u vezi sa krivičnim delo nadležnom organu kao što je policija, takvi organi su često najbolja mesta za informisanje žrtve o mogućnostima za dobijanje podrške. Države članice se stoga podstiču da obezbede odgovarajuće uslove koji bi omogućili upućivanje žrtava u

službe za pružanje podrške, garantujući poštovanje propisa u pogledu obaveze zaštite podataka o ličnosti. Treba izbegavati učestalo upućivanje žrtava od jedne do druge službe.

41. Smatra se da je pravo žrtava da budu saslušane ispunjeno onda kada je žrtvama omogućeno da daju izjavu ili objašnjenja u pisanoj formi.
42. Pravo dece žrtava da budu saslušana u krivičnom postupku ne treba onemogućiti isključivo na osnovu toga što je žrtva dete, ili na osnovu starosti žrtve.
43. Pravo na reviziju odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja treba razumeti tako da se odnosi na odluke donete od strane tužilaca i istražnih sudija, odnosno organa za sprovođenje zakona, kao što je policija, ali ne i na odluke donete od strane sudova. Svaka revizija odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja treba da bude sprovedena od strane osoba ili organa različitog od onog koji je doneo originalnu odluku, ukoliko prvobitna odluka o odustajanju od krivičnog gonjenja nije doneta od strane najvišeg organa gonjenja, protiv koje nije moguće uložiti žalbu, u kom slučaju reviziju odluke može vršiti isti organ. Pravo na reviziju odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja se ne odnosi na posebne postupke, kao što je postupak protiv člana parlamenta ili vlade u vezi sa vršenjem njihove službene dužnosti.
44. Odluka kojom se okončava krivični postupak odnosi se i na situacije u kojoj tužilac odluči da povuče tužbu ili obustavi postupak.
45. Odluka tužioca koja rezultira vansudskim poravnanjem i samim tim završetkom krivičnog postupka onemogućava žrtvu da ostvari pravo na reviziju odluke tužioca o nepreduzimanju krivičnog gonjenja samo ukoliko poravnanje podrazumeva upozorenje ili obavezu.
46. Usluge restorativne pravde, uključujući medijaciju između žrtve i počinioca krivičnog dela, porodične konferencije i krugove za presudu, mogu biti od velike koristi za žrtve, ali zahtevaju zaštitne mere kako bi se sprečila sekundarna i ponovna viktimizacija, zastrašivanje i odmazda. Ovakve usluge stoga treba da prvenstveno imaju na umu interese i potrebe žrtve, popravljjanje nanete štete i sprečavanje nanošenja dalje štete. Kada je reč o upućivanju predmeta službama restorativne pravde i sprovođenju procesa restorativne pravde faktori kao što su priroda i težina zločina, nastali stepen traume, učestalost narušavanja fizičkog, seksualnog ili psihološkog integriteta žrtve, neravnoteža moći, starost, zrelost ili intelektualni kapaciteti žrtve, koji mogu da ograniče ili umanje sposobnost žrtve da načini informisani izbor ili mogu da utiču na pozitivni ishod po žrtvu, treba da budu uzeti u obzir. Proces restorativne pravde, po pravilu, treba da bude poverljiv, ukoliko se strane nisu drugačije dogovorile, ili ukoliko nacionalno zakonodavstvo zbog javnog interesa ne traži drugačije. Faktori kao što su pretnje ili bilo koji drugi vid nasilja učinjeni tokom procesa zahtevaju obelodanjivanje u interesu javnosti.

47. Od žrtava se ne može očekivati da snose troškove u vezi sa njihovim učešćem u krivičnom postupku. Države članice bi trebalo da budu u obavezi da nadoknade samo neohodne troškove žrtava u vezi sa njihovim učešćem u krivičnim postupcima i ne bi trebalo da budu u obavezi da nadoknade žrtvama advokatske honorare. Države članice bi trebalo da budu u stanju da definišu uslove u pogledu naknade troškova u nacionalnom zakonodavstvu kao što su vremenski rokovi za potraživanje naknade, visina troškova za izdržavanje, putni troškovi i maksimalni dnevni iznosi nadoknada za gubitak zarade. Pravo na nadoknadu troškova u krivičnom postupku ne odnosi se na davanje izjave žrtve o krivičnom delu. Troškovi će biti nadoknađeni samo u onoj meri u kojoj su nadežni organi obavezali ili zahtevali od žrtve njeno prisustvo i aktivno učešće u krivičnom postupku.
48. Imovina koja može biti vraćena, a koja je zaplenjena u krivičnom postupku, treba da bude što je pre moguće vraćena žrtvi krivičnog dela, osim u izuzetnim okolnostima, kao što je u spor u vezi sa vlasništvom, gde su posedovanje imovine ili sama imovina nezakoniti. Pravo na povraćaj imovine neće uticati na njeno legitimno zadržavanje za potrebe drugih sudskih postupaka.
49. Pravo na odluku o naknadi štete od strane počinioca krivičnog dela i odgovarajuća procedura, takođe treba da se primeni na žrtve koje su rezidenti države članice, različite od one na čijoj je teritoriji počinjeno krivično delo.
50. Obaveza obaveštavanja o podnetoj prijavi propisana ovom Direktivom neće uticati na nadležnost države članice da pokrene postupak i ne utiče na pravila koja se odnose na sukob nadležnosti kao što je navedeno u Okvirnoj odluci Saveta 2009/948/JHA od 30. novembra 2009. o prevenciji i razrešenju sukoba nadležnosti u krivičnom postupku¹.
51. Ukoliko je žrtva napustila teritoriju države članice na kojoj je počinjeno krivično delo, ta država članica nije više u obavezi da obezbedi pomoć, podršku i zaštitu, osim za ono što je u direktnoj vezi sa krivičnim postupkom koji se sporovodi u odnosu na predmetno krivično delo, kao što su specijalne mere zaštite tokom sudskog postupka. Država članica čiji je žrtva rezident treba da obezbedi pomoć, podršku i zaštitu koja je neophodna za opravak žrtve.
52. Potrebno je obezbediti mere za zaštitu bezbednosti i dostojanstva žrtava i članova njihovih porodica od sekundarne i ponovne viktimizacije, od zastrašivanja i odmazde, kao što su privremene mere, sudski nalozi za zaštitu i zabranu prilaska žrtvi.
53. Rizik od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde od strane počinioca krivičnog dela ili rizik koji je nastao kao rezultat učestvovanja u krivičnom postupku treba ograničiti, tako što će se postupak voditi na koordinisan način i uz

---

¹ OJ L 328, 15.12.2009, str. 42

uvvažavanje žrtava, kako bi istim bilo omogućeno da steknu poverenje u nadležne organe. Interakcija sa nadležnim organima treba da bude maksimalno olakšana, dok istovremeno broj nepotrebnih interakcija treba smanjiti, na primer putem upotrebe video snimaka izjava i dozvole za njihovo korišćenje tokom krivičnog postupka. Profesionalcima koji rade sa žrtvama treba omogućiti što širi spektar mera kako bi se izbeglo nanošenje bola žrtvi, naročito prouzrokovanog vizuelnim kontaktom sa počiniocem, njegovom ili njenom porodicom, saradnicima ili članovima publike. U tom smislu države članice treba podsticati da uvedu, naročito u sudovima i policijskim stanicama, izvodljive i praktične mere koje bi omogućile da te institucije budu opremljene pogodnostima kao što su posebni ulazi i čekaonice za žrtve. Pored toga, države članice treba da, u meri u kojoj je to moguće, planiraju krivični postupak tako da se izbegnu kontakti između žrtava i članova njihovih porodica s jedne strane i počinioca krivičnih dela s druge strane, recimo putem pozivanja žrtava i počinioca na sudske rasprave u različito vreme.

54. Zaštita privatnosti žrtve može biti važno sredstvo prevencije sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, i može se ostvariti kroz čitav niz mera koje uključuju neotkrivanje ili ograničeno otkrivanje informacija koje se tiču identiteta žrtve i mesta gde se žrtva nalazi. Ova vrsta zaštite je posebno važna za decu žrtve i uključuje neotkrivanje imena deteta. Međutim, u izuzetnim slučajevima, dete može imati koristi od otkrivanja ili čak javnog objavljivanja informacije, kao što je na primer slučaj otmice deteta. Mere za zaštitu privatnosti i slika žrtava i članova njihovih porodica uvek moraju biti u skladu sa pravom na pravično suđenje i slobodu izražavanja, kao što je predviđeno članovima 6 i 10 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.
55. Tokom krivičnog postupka, neke žrtve su posebno izložene riziku od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja ili odmazde od strane počinioca krivičnog dela. Postoji mogućnost da ovaj rizik proizlazi iz ličnih karakteristika žrtve, ili vrste, prirode ili okolnosti krivičnog dela. Samo putem individualne procene sprovedene u što kraćem roku, pomenuti rizik može biti efikasno prepoznat. Takve procene treba sprovesti za sve žrtve kako bi se utvrdilo da li im pretil rizik od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, i koje specijalne mere zaštite zahtevaju.
56. Individualna procena treba da uzme u obzir lične karakteristike žrtve, kao što su njegoa ili njena starost, pol, rodni identitet i rodno izražavanje, etničku pripadnost, rasnu pripadnost, religijsko ubeđenje, seksualnu orijentaciju, zdravstveno stanje, invaliditet, rezidentni status, poteškoće u komuniciranju, vezu sa ili zavisnost od počinioca krivičnog dela i prethodna iskustva u vezi sa krivičnim delima. Mora se uzeti u obzir vrsta ili priroda krivičnog dela i okolnosti pod kojim je ono počinjeno, poput da li se radi o krivičnom delu motivisanom mržnjom, predrasudama, ili diskriminacijom, ili je u pitanju seksualno nasilje, nasilje u intimnim partnerskim odnosima, da li se počinioc krivičnog dela nalazio u poziciji da kontroliše žrtvu, da li žrtva ima prebivalište u kraju sa visokom stopom kriminala, ili u kraju pod snažnim

uticajem neke kriminalne bande, ili da li je država porekla žrtve razlikuje od države članice u kojoj je počinjeno krivično delo.

57. Žrtve trgovine ljudima, terorizma, organizovanog kriminala, nasilja u intimnim partnerskim odnosima, seksualnog nasilja ili eksploatacije, nasilja na rodnoj osnovi, žrtve krivičnih dela učinjenih iz mržnje, žrtve sa invaliditetom, kao i deca žrtve često su podložne sekundarnoj i ponovnoj viktimizaciji, zastrašivanju i odmazdi. Treba obratiti posebnu pažnju prilikom procene u proceni da li su takve žrtve u opasnosti od takve vrste viktimizacije, zastrašivanja i odmazde i mora postojati snažna pretpostavka da će žrtve imati koristi od specijalnih mera zaštite.
58. Žrtvama za koje je utvrđeno da su podložne sekundarnoj i ponovnoj viktimizaciji, zastrašivanju i odmazdi moraju biti ponuđene adekvatne mere zaštite tokom krivičnog postupka. Pravu prirodu ovakvih mera treba odrediti kroz individualnu procenu, uzimajući u obzir želju žrtve. Obim ovih mera treba odrediti ne dovodeći u pitanje pravo na odbranu i u skladu sa pravilima sudske diskrecionalnosti. Brige i strahovi žrtve u vezi sa postupkom treba da budu ključni faktor pri određivanju da li je potrebno preduzeti bilo kakve posebne mere.
59. Neposredne operativne potrebe i ograničenja mogu da onemoguće da, na primer, isti policijski službenik uvek intevjuiše istu žrtvu; bolest, porodijsko ili roditeljsko odsustvo su primeri takvih ograničenja. Osim toga, prostorije specijalno projektovane za intervjue sa žrtvama ne moraju biti na raspolaganju zbog, na primer, renoviranja. U slučaju takvih operativnih ili praktičnih ograničenja, posebnu meru određenu nakon individualne procene možda neće biti moguće sprovesti u svim slučajevima.
60. U slučajevima gde je, u skladu sa ovom Direktivom, potrebno odrediti detetu staratelja ili zastupnika, pomenutu ulogu može obavljati ta osoba, pravno lice, institucija ili nadležni organ.
61. Svakom službenom licu koje učestvuje u krivičnim postupcima za koje postoji verovatnoća da će doći u kontakt sa žrtvama treba omogućiti da prođe kroz početnu i stalnu obuku čiji će nivo zavisiti od njihovog kontakta sa žrtvom, tako da budu u stanju da prepoznaju žrtve i njihove potrebe i da ih tretiraju sa poštovanjem, saosećajnošću, na profesionalan i nediskriminatorski način. Osobe za koje postoji verovatnoća da se biti uključene u individualnu procenu utvrđivanja specifičnih potreba žrtava i određivanje njihove potrebe za specijalnim merama zaštite treba da dobiju specifičnu obuku o tome kako da sprovedu takvu procenu. Države članice treba da obezbede takvu obuku za policijske i sudske službenike. Isto tako, obuku treba obezbediti advokatima, tužiocima i sudijama, kao i profesionalcima za pružanje usluga restorativne pravde i podrške žrtvama. Ova obaveza, u zavisnosti od potrebe, treba da uključi obuku za specijalne službe za pružanje podrške na koje treba uputiti žrtve, ili specijalističku obuku fokusiranu na žrtve sa posebnim potrebama, kao i na specijalnu psihološku obuku. Tamo gde je to važno, ovakve obuke moraju da budu rodno

senzitivne. Aktivnosti država članica u vezi sa obukom treba da budu dopunjene smernicama, preporukama i razmenom najbolje prakse u skladu sa Budimpeštanskom mapom puta.

62. Države članice treba da podstiču saradnju i da tesno saraduju sa organizacijama civilnog društva, uključujući priznate i aktivne nevladine organizacije koje se bave žrtvama krivičnih dela, posebno kad su u pitanju inicijative usmerene na kreiranje politika, kampanje za informisanje i podizanje svesti, istraživački i edukativni programi i obuke, kao i monitoring i evaluacija uticaja mera podrške i zaštite žrtava kriminaliteta. Kako bi žrtve kriminaliteta dobile odgovarajući nivo pomoći, podrške i zaštite, javne službe treba da rade u koordinaciji i na svim administrativnim nivoima – na nivou Unije, na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Žrtvama je potrebno pružiti pomoć u pronalaženju i obraćanju nadležnoj instituciji kako bi se izbeglo učestalo upućivanje žrtava od jedne do druge službe. Države članice treba da razmotre mogućnosti razvoja jedinstvene kancelarije ili jedinstvenog šaltera koji bi se bavio višestrukim potrebama žrtava uključenih u krivične postupke, uključujući i potrebe da dobiju informaciju, pomoć, podršku, zaštitu i naknadu.
63. Kako bi se žrtve ohrabrile i kako bi im se olakšalo podnošenje krivične prijave, i omogućilo da prekinu začarani krug ponovne viktimizacije, neophodno je da žrtve imaju na raspolaganju pouzdane usluge podrške i da su nadležni organi spremni da reaguju na prijave žrtava sa uvažavanjem, na saosećajan, profesionalan i nediskriminatoran način. Ovim bi se uvećalo poverenje žrtve u krivično-pravni sistem države članice i smanjio broj neprijavljenih krivičnih dela. Profesionalci kojima se mogu prijaviti krivična dela treba da budu adekvatno obučeni da olakšaju prijavu krivičnih dela, a treba predvideti i mere kako bi se omogućilo podnošenje prijave od strane trećih lica, uključujući tu i organizacije civilnog društva. Za podnošenje prijave treba omogućiti korišćenje komunikacionih tehnologija, kao što je elektronska pošta, video snimci, ili elektronski on-line formulari.
64. Sistematsko i adekvatno prikupljanje statističkih podataka prepoznato je kao ključna komponenta za efikasno kreiranje politike u oblasti prava propisanih ovom Direktivom. U cilju olakšavanja evaluacije primene ove Direktive, države članice treba da dostave Komisiji relevantne statističke podatke u vezi sa primenom nacionalnih procedura na žrtve krivičnog dela, uključujući barem broj i vrstu prijavljenih krivičnih dela i, u meri u kojoj su takvi podaci poznati i dostupni, broj, starost i pol žrtava. Relevantni statistički podaci mogu da uključe podatke zabeležene od strane sudskih organa i od strane organa unutrašnjih poslova i, u meri u kojoj je to moguće, administrativne podatke prikupljene od strane službi za zdravstvenu i socijalnu zaštitu i od javnih i nevladinih službi za podršku žrtvama ili službi za restorativnu pravdu, kao i drugih organizacija koje rade sa žrtvama krivičnih dela. Sudski podaci mogu da uključuju informacije o prijavljenim krivičnim delima, broju slučajeva koji su istraženi i broju osuđenih i procesuiranih lica. Administrativni podaci

zasnovani na pruženim uslugama mogu uključivati, u meri u kojoj je to moguće, podatke o tome kako žrtve koriste usluge koje pružaju državne službe, javne i privatne organizacije za podršku, kao i broj upućenih žrtava na službe za podršku od strane policije, broj žrtava koje su tražile, dobile ili nisu dobile podršku ili usluge restorativne pravde.

65. Cilj Direktive je izmena i dopuna odredaba Okvirne odluke 2001/220/JHA. S obzirom da su izmene koje je potrebno doneti značajne i po broju i po svojoj prirodi, pomenuta Okvirna odluka bi trebalo, u cilju jasnoće, da bude u potpunosti zamenjena od strane država članica koje učestvuju u usvajanju ove Direktive.
66. Direktiva poštuje osnovna prava i pridržava se načela koja su priznata Poveljom o osnovnim pravima u Evropskoj uniji. Direktiva naročito ima za cilj promovisanje prava na dostojanstvo, život, fizički i psihički integritet, slobodu i bezbednost, poštovanje privatnog porodičnog života, prava na imovinu, načela nediskriminacije, načela jednakosti muškaraca i žena, prava deteta, starijih osoba i osoba sa invaliditetom, kao i prava na pravično suđenje.
67. Budući da cilj ove Direktive, koji predstavlja uspostavljanje minimalnih standarda u pogledu prava, podrške i zaštite žrtava krivičnih dela, ne može biti u odgovarajućoj meri postignut od strane država članica, a može s druge strane, imajući u vidu njegov opseg i potencijalne efekte, biti lakše postignut na nivou Evropske unije, Unija može da usvoji mere u skladu sa načelom supsidijarnosti iz člana 5. Ugovora o Evropskoj uniji. Saglasno sa načelom proporcionalnosti iz prethodno pomenutog člana, ova Direktiva ne ide dalje od onoga što je potrebno za postizanje pomenutog cilja.
68. Podaci ličnog karaktera koji se obrađuju u kontekstu primene ove Direktive moraju biti zaštićeni u skladu sa Okvirnom odlukom 2008/977/JAI Saveta od 27. novembra 2008, a koja se odnosi na zaštitu ličnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne saradnje u krivičnim stvarima⁽¹⁾, i u skladu sa načelima Konvencije o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka Saveta Evrope od 28. januara 1981, koja je ratifikovana od strane svih država članica.
69. Ova Direktiva ne utiče na dalekosežnije odredbe sadržane u drugim normativnim aktima Unije koje se ciljano odnose na specifične potrebe posebnih kategorija žrtava, poput žrtava trgovine ljudima i dece - žrtava seksualnog zlostavljanja, seksualnog iskorišćavanja i dečije pornografije.
70. U skladu sa članom 3 Protokola br. 21 o stavu Ujedinjenog Kraljevstva i Irske u pogledu prostora slobode, bezbednosti i pravde, koji je pripojen Ugovoru o Evropskoj uniji i Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije, ove države članice pismenim putem izrazile su svoju želju da učestvuju u usvajanju i primeni ove Direktive.

---

¹ OJ L 350 od 30.12.2008, str. 60

71. U skladu sa članovima 1 i 2 Protokola br. 22 o stavu Danske, koji je pripojen Ugovoru o Evropskoj uniji i Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije, Danska ne učestvuje u usvajanju ove Direktive i nije obavezana istom, niti podleže njenoj primeni.
72. Evropski supervizor za zaštitu podataka dao je mišljenje 17. oktobra 2011⁽¹⁾ bazirano na članu 41(2) Uredbe (EC) br. 45/2001 Evropskog parlamenta i Saveta od 18. decembra 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi sa obradom ličnih podataka koju vrše institucije i organi Zajednice i o slobodnom protoku takvih podataka⁽²⁾

POGLAVLJE 1

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ciljevi

1. Cilj ove Direktive je da se žrtvama krivičnih dela garantuje adekvatna informacija, pomoć i zaštita, kao i mogućnost da učestvuju u krivičnim postupcima.
Države članice će garantovati žrtvama priznavanje njihovog statusa kao takvog, kao što će garantovati i da se prema njima ophodi na uvažavajući, saosećajan, po meri njihove ličnosti, profesionalni i nediskriminatorni način, u toku svih kontakata sa službama za podršku žrtvama ili službama restorativne pravde, ili sa bilo kojim nadležnim organom koji postupa u okviru krivičnog postupka. Prava koja se uspostavljaju ovom Direktivom primenjivaće se na žrtve na nediskriminatorni način, čak i u odnosu na njihov rezidentni status.
2. U slučaju da je žrtva dete, države članice će garantovati da primena ove Direktive bude u najboljem interesu deteta, koji će biti procenjivan u svakom pojedinačnom slučaju. U tom smislu, od najveće važnosti biće senzibilan pristup deci, uz uvažavanje detetovih godina, zrelosti, stavova, potreba i briga. Dete i njegov pravni zastupnik, u slučaju da ga ima, biće informisani o svim merama ili pravima koja se posebno tiču dece.

Član 2

Definicije

1. Za potrebe ove Direktive primenivaće se sledeće definicije:

(a) „žrtva“ označava:

---

¹ OJ C 35, 9.2.2012., str. 10

² OJ L 8, 12.1.2001, str.1

- (i) fizičko lice koje je pretrpelo povredu, uključujući fizičku, psihičku ili emotivnu povredu, ili materijalnu štetu koja je direktno prouzrokovana krivičnim delom;
- (ii) članove porodice osobe čija je smrt direktno prouzrokovana krivičnim delom i koji su pretrpeli povredu ili štetu kao posledicu smrti te osobe;
- (b) „članovi porodice“ se odnosi na supružnika, osobu koja živi sa žrtvom u intimnoj, stabilnoj i kontinuiranoj zajednici u okviru zajedničkog domaćinstva, srodnike po direktnoj liniji, braću i sestre i osobe za koje se žrtva stara;
- c) „dete“ označava svaku osobu ispod 18 godina starosti;
- d) „restorativna pravda“ označava svaki proces kojim se žrtvi i počiniocu krivičnog dela omogućava da vlastitom slobodnom voljom aktivno učestvuju u rešavanju posledica krivičnog dela uz pomoć nepristrasne treće strane.

2. Države članice moći se da uspostave procedure:

- (a) koje bi ograničile broj članova porodice koji mogu biti korisnici prava koja su uspostavljena ovom Direktivom uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti svakog slučaja; i
- (b) koje se tiču stava (1)(a)(ii), kako bi se odredilo koji članovi porodice imaju prioritet u vezi sa ostvarivanjem prava koja su predmet ove Direktive.

POGLAVLJE 2

INFORMACIJA I PODRŠKA

Član 3

Pravo da se shvati i da se bude shvaćen

1. Države članice će preduzeti odgovarajuće mere kako bi pomogle žrtvama da shvate i da budu shvaćene od trenutka prvog kontakta i tokom svake buduće neophodne interakcije sa nadležnim organima zbog potreba krivičnog postupka, čak i u slučaju da je nadležni organi pružio informaciju.
2. Države članice će omogućiti da se sa žrtvama komunicira jednostavnim i lako razumljivim jezikom, usmenim ili pisanim putem. Svaka takva komunikacija treba da uzme u obzir lične osobine žrtve uključujući i bilo kakav nedostatak koji bi mogao uticati na žrtvinu sposobnost da shvati i da je shvate.
3. Ukoliko to nije suprotno interesima žrtve, ili ukoliko time ne bi bio ugrožen tok postupka, države članice će dozvoliti žrtvama da budu u pratnji osobe po svom izboru tokom prvog kontakta sa nadležnim organom, tamo gde je zbog posledice krivičnog dela, žrtvi potrebna pomoć da shvati i da bude shvaćena.

Član 4

Pravo na dobijanje informacija iz prvog kontakta s nadležnim organom

1. Države članice će garantovati da žrtve dobiju sledeće informacije, bez nepotrebnog odlaganja, iz prvog kontakta s nadležnim organom kako bi im se omogućilo ostvarivanje prava koja se uspostavljaju ovom Direktivom:
  - (a) informaciju o vrsti pomoći koju mogu dobiti i od koga je mogu dobiti, i tamo gde je to potrebno, osnovnu informaciju u vezi sa medicinskim zbrinjavanjem, svakom vrstom specijalističke pomoći, uključujući psihološku podršku i alternativni smeštaj;
  - (b) informaciju o proceduri podnošenja prijave u vezi počinjenog krivičnog dela i njene uloge u krivičnim postupcima;
  - (c) informaciju kako i pod kojim uslovima mogu dobiti zaštitu, uključujući i mere zaštite;
  - (d) informaciju kako i pod kojim uslovima mogu dobiti pravni savet, pravnu pomoć ili bilo koju drugu vrstu saveta;
  - (e) informaciju kako i pod kojim uslovima mogu dobiti odšetu;
  - (f) informaciju kako i pod kojim uslovima imaju pravo na usluge pismenog i usmenog prevođenja;
  - (g) ukoliko su žrtve rezidenti neke druge države članice, a ne one u kojoj je počinjeno krivično delo, informaciju o specijalnim merama, procedurama i mehanizmima za zaštitu njihovih interesa, koje postoje u državi članici gde je uspostavljen prvi kontakt sa nadležnim organom;
  - (h) informacija o raspoloživim procedurama podnošenja žalbe u slučaju da nadležni organ koji postupa u okviru krivičnog postupka ne poštuje prava žrtve;
  - (i) informaciju o postojećim službama restorativne pravde;
  - (k) informaciju kako i pod kojim uslovima, mogu nadoknaditi troškove koji su proistekli kao rezultat njihovog učestvovanja u krivičnom postupku.
2. Opširnost ili detaljnost informacije iz stava 1 može da varira u zavisnosti od specifičnih potreba i ličnih okolnosti žrtve, kao i od vrste i prirode krivičnog dela. Dodatni detalji moći će da budu saopšteni u kasnijim fazama, u zavisnosti od potrebe žrtve i relevantnosti tih detalja za svaku fazu postupka.

Član 5

Pravo žrtve u slučaju podnošenja prijave

1. Države članice će garantovati da žrtve dobiju pismenu potvrdu o formalno podnetoj prijavi pred nadležnim organom države članice, u kojoj će biti navedeni osnovni elementi krivičnog dela u pitanju.
2. Države članice će omogućiti žrtvama koje žele da podnesu prijavu u vezi sa počinjenim krivičnim delom, a ne razumeju ili ne govore jezik nadležnog organa, podnošenje prijave na jeziku koji razumeju, ili tako što će dobiti neophodnu prevodilačku pomoć.
3. Države članice će omogućiti da žrtve koje ne razumeju ili ne govore jezik nadležnog organa, ukoliko to zatraže, dobiju u pisanoj formi besplatan prevod podnete prijave iz stava 1, na jeziku koji razumeju.

Član 6

Pravo na dobijanje informacija o njihovom predmetu

1. Države članice će omogućiti da žrtve budu obavestene pismenim putem bez nepotrebnog odlaganja o pravu da dobiju sledeće informacije o pokrenutom krivičnom postupku na osnovu podnete prijave krivičnog dela koje su pretrpele, te da, na upućen zahtev, dobiju pomenute informacije:
  - a) o svakoj odluci o obustavljanju ili okončanju istrage, ili o odluci o nepreduzimanju krivičnog gonjenja počinioca krivičnog dela;
  - b) o vremenu i mestu suđenja, kao i o prirodi optužbe protiv počinioca krivičnog dela;
2. Države članice će omogućiti da žrtve, u skladu sa njihovim pravnim statusom u dotičnom krivično-pravnom sistemu, budu obavestene pismenim putem bez nepotrebnog odlaganja o pravu da dobiju sledeće informacije o pokrenutom krivičnom postupku na osnovu podnete prijave krivičnog dela koje su pretrpele, te da, na upućen zahtev, dobiju pomenute informacije:
  - (a) informaciju o svakoj konačnoj odluci sudskog postupka;
  - (b) informaciju koja omogućava žrtvi da se obavesti o fazi krivičnog postupka, osim ukoliko u izuzetnim slučajevima, pravilan tok postupka ne bi bio ugrožen takvim obaveštenjem.
3. Informacija koja je omogućena u skladu sa stavom 1(a) i stavom 2(a), uključivaće obrazloženje ili kratkak rezime razloga na osnovu kojih je odluka doneta, osim u slučaju odluke koju je donela porota, ili odluke koja je doneta na osnovu razloga poverljivog karaktera, za koje nacionalno zakonodavstvo ne predviđa obrazloženje.
4. Želja žrtava da budu ili ne budu informisane biće obavezujuća za nadležni organ, osim ukoliko se ne zahteva obavezno pružanje informacije u cilju ostvarivanja prava žrtve na aktivno učestvovanje u krivičnom postupku. Države članice će dozvoliti žrtvama promenu mišljenja u vezi sa njihovom željom u svakom trenutku, i uzeće u obzir pomenutu promenu mišljenja.
5. Države članice će garantovati da se žrtvama pruži mogućnost da budu obavestene pismenim putem, bez nepotrebnog odlaganja, ukoliko je pritvoreno lice, krivično gonjeno ili osuđeno za krivična dela koja se tiču žrtve pušteno ili pobjeglo iz pritvora. Osim toga, države članice će omogućiti da žrtve budu obavestene o svakoj meri koja je izrečena u cilju njihove zaštite, u slučaju puštanja ili bekstva počinioca krivičnog dela.
6. Žrtve će, ukoliko to zatraže, imati pravo da dobiju informaciju propisanu stavom 5 barem u slučajevima gde postoji opasnost ili konkretan rizik od nanošenja povrede ili štete žrtvi, osim ukoliko ne postoji konkretan rizik od nanošenja povrede ili štete počiniocu krivičnog dela upućivanjem dotičnog pismenog obaveštenja.

Član 7

Pravo na usmeno i pismeno prevođenje

1. Države članice će omogućiti žrtvama koje ne razumeju ili ne govore jezik na kome se odvija krivični postupak, ukoliko to zatraže i u skladu sa njihovim pravnim statusom u krivično-pravnom sistemu koji se primenjuje na dotični krivični postupak, besplatno prevođenje, barem tokom saslušanja ili davanja iskaza u krivičnom postupku pred istražnim i sudskim organima, uključujući i policijsku istragu, kao i prevođenje u cilju njihovog aktivnog učestvovanja u sudskim raspravama ili prelaznim ročištima.
2. Ne dovodeći u pitanje pravo na odbranu i u skladu sa pravilima sudske diskrecionalnosti, moći će da se koriste komunikacione tehnologije poput videokonferencija, telefona ili interneta, osim ukoliko fizičko prisustvo prevodioca nije neophodno kako bi žrtva ostvarila svoje pravo da razume krivični postupak.
3. Države članice će obezbediti žrtvama koje ne razumeju ili ne govore jezik na kome se odvija krivični postupak, ukoliko to zatraže i u skladu sa njihovim pravnim statusom u krivično-pravnom sistemu koji se primenjuje na dotični krivični postupak, besplatno prevođenje na jeziku koji razumeju, informacije koja je od suštinskog značaja za ostavarivanje njihovog prava u toku krivičnog postupka, u onoj meri u kojoj su pomenute informacije na raspolaganju žrtvama. Prevođenje pomenutih informacija, minimalno će podrazumevati prevođenje svake odluke kojom se okončava krivični postupak u vezi sa krivičnim delom kojim je žrtva oštećena, a na zahtev žrtve i obrazloženje ili kratkak rezime razloga na osnovu kojih je takva odluka doneta, osim u slučaju odluke koju je donela porota, ili odluke koja je doneta na osnovu razloga poverljivog karaktera, za koje nacionalno zakonodavstvo ne predviđa obrazloženje.
4. Države članice će omogućiti da žrtve koje imaju pravo da dobiju informaciju o vremenu i mestu održavanja suđenja u skladu sa članom 6(1)(b), a koje ne razumeju jezik nadležnog organa, dobiju prevod informacije na koju imaju pravo, ukoliko to zatraže.
5. Žrtve mogu podneti obrazložen zahtev da se određeni dokument smatra dokumentom od presudne važnosti. Nije obavezno prevoditi delove dokumenta od presudne važnosti ukoliko nisu potrebni kako bi omogućili da žrtvama da aktivno učestvuju u krivičnom postupku.
6. Bez obzira na odredbe iz stava 1 i 3, umesto pismenog prevoda moći će da se obezbedi usmeni prevod ili usmeni rezime dokumenata od presudne važnosti, pod uslovom da takav usmeni prevod ili usmeni rezime ne ugrožava pravo na pravično suđenje.
7. Države članice će omogućiti da nadležni organ proceni da li je žrtvi potrebno usmeno ili pismeno prevođenje iz stava 1 i 3. Žrtve se mogu žaliti na odluku da se ne obezbede usluge prevođenja. Procedura za ulaganje takve žalbe biće predviđena nacionalnim zakonodavstvom.
8. Usmeno i pismeno prevođenje, kao i bilo koje razmatranje u vezi sa podnošenjem žalbe na odluku o neobezbeđivanju usmenog ili pismenog prevođenja iz ovog člana, neće nerazumno produžiti krivični postupak.

Član 8

Pravo na pristup službama za podršku žrtvama

1. Države članice će garantovati da žrtve, u skladu sa svojim potrebama, imaju besplatan i poverljiv pristup službama za podršku žrtvama koje rade u interesu žrtava pre, tokom, i jedno odgovarajuće vreme nakon završetka krivičnog postupka. Članovi porodice će imati pristup službama za podršku žrtvama u skladu sa svojim potrebama i stepenom štete koja im je naneta krivičnim delom koje je počinjeno protiv žrtve.
2. Države članice će omogućiti upućivanje žrtava u službu za podršku žrtvama, od strane nadležnog organa pred kojim je podneta prijava ili od strane drugog relevantnog entiteta.
3. Države članice će preduzeti mere kako bi obezbedile besplatne i poverljive usluge specijalističke podrške, kao dopune ili integralnog dela službe za podršku žrtvama, ili će omogućiti organizacijama za pružanje podrške žrtvama da stupe u kontakt sa postojećim specijalizovanim institucijama kako bi obezbedile pomenutu specijalističku podršku. Žrtve će imati pristup ovim službama u skladu sa svojim specifičnim potrebama, a članovi porodice će imati pristup u skladu sa svojim potrebama i stepenom štete koja im je naneta krivičnim delom koje je počinjeno protiv žrtve.
4. Službe za podršku žrtvama ili bilo koja specijalistička služba za podršku može biti osnovana kao javna ili nevladina organizacija i može biti organizovana na profesionalnoj ili dobrovoljnoj bazi.
5. Države članice će garantovati da pristup bilo kojoj službi za podršku neće zavisiti od podnošenja formalne prijave pred nadležnim organom za učinjeno krivično delo.

Član 9

Podrška koju pružaju službe za podršku žrtvama

1. Službe za podršku žrtvama, u skladu sa članom 8(1), će u najmanjem slučaju obezbediti:
  - (a) informaciju, savet i podršku u pogledu prava žrtava uključujući i pravo na obeštećenje na ime štete načinjene krivičnim delom koja se može tražiti u okviru postojećeg nacionalnog zakonodavstva, i njihove uloge u krivičnom postupku uključujući i pripremu za prisustvovanje suđenju;
  - (b) informaciju o bilo kojoj postojećoj relevantnoj službi za specijalističku podršku ili direktno upućivanje u istu;
  - (c) emocionalnu, ili tamo gde je to moguće, psihološku pomoć;
  - (d) savet u vezi sa finansijskim ili praktičnim pitanjima koje su posledica počinjenog krivičnog dela;
  - (e) ukoliko to nije obezbeđeno od strane drugih javnih ili privatnih službi, savetovanje o riziku i prevenciji sekundarne ili ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde.

2. Države članice će podsticati službe za podršku žrtvama da obrate posebnu pažnju na specifične potrebe žrtava koje su značajno oštećene zahvaljujući težini počinjenog krivičnog dela.
3. Osim ukoliko to nije obezbeđeno od strane drugih javnih ili privatnih službi, službe specijalističke podrške iz člana 8 (3), će kao minimum obezbediti:
  - (a) skloništa ili drugi privremeni smeštaj za žrtve kojima je potrebno sigurno mesto zbog neposrednog rizika od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde;
  - (b) specifičnu i integrisanu podršku žrtvama sa posebnim potrebama, kao što su žrtve seksualnog nasilja, žrtve rodnog nasilja i žrtve nasilja u intimnim partnerskim odnosima, uključujući i podršku u prevazilaženju trauma i savetovanje.

POGLAVLJE 3

UČESTVOVANJE U KRIVIČNIM POSTUPCIMA

Član 10

Pravo da se bude saslušan

1. Države članice će omogućiti žrtvama da budu saslušane u toku krivičnog postupka i da pruže dokaze. Ukoliko je žrtva koja treba da bude saslušana dete, uzeće se u obzir njegove godine i zrelost.
2. Proceduralna pravila pod kojim žrtve mogu da pruže dokaze i budu saslušane u toku krivičnog postupka biće određena u okviru nacionalnog zakonodavstva.

Član 11

Pravo u slučaju donošenja odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja

1. Države članice će garantovati da žrtve, u skladu sa njihovim pravnim statusom u dotičnom krivično-pravnom sistemu, ostvare pravo na reviziju odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja. Proceduralna pravila u vezi sa ostvarivanjem pomenutog prava na reviziju odluke biće određena u okviru nacionalnog zakonodavstva.
2. Kada se pravni status žrtve u krivično-pravnom sistemu određenog nacionalnog prava ne uspostavlja pre donošenja odluke o preduzimanju krivičnog gonjenja protiv počinioca, države članice će garantovati barem žrtvama teških krivičnih dela pravo na reviziju odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja. Proceduralna pravila u vezi sa ostvarivanjem pomenutog prava na reviziju odluke biće određena u okviru nacionalnog zakonodavstva.

3. Države članice će garantovati da će se žrtve obavestiti pismenim putem bez nepotrebnog odlaganja o svom pravu da dobiju informaciju i da će dobiti dovoljno informacija kako bi odlučile da li da zatraže reviziju odluke o nepreduzimanju krivičnog gonjenja, na osnovu upućenog zahteva.
4. Ukoliko je odluka o nepreduzimanju krivičnog gonjenja doneta od strane nadležnog organa najviše instance, na čije odluke u okviru nacionalnog zakonodavstva ne postoji pravo na reviziju, revizija može biti sprovedena od strane dotičnog nadležnog organa.
5. Stavovi 1, 3 i 4 neće se primenjivati na odluku tužioca o nepreduzimanju krivičnog gonjenja, ukoliko takva odluka rezultira vansudskim poravnanjem, u onoj meri u kojoj to predviđa nacionalno zakonodavstvo.

Član 12

Pravo na zaštitne mere u okviru usluga restorativne pravde

1. Države članice će preduzeti mere da zaštite žrtvu od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, koje će biti primenjivane u okviru pružanja usluga restorativne pravde. Te mere će omogućiti da žrtve koje odluče da učestvuju u procesu restorativne pravde imaju pristup bezbednim i stručnim uslugama restorativne pravde, koje će ispunjavati minimalno sledeće uslove:
  - (a) usluge restorativne pravde biće korišćene isključivo ukoliko su u interesu žrtve, ukoliko zadovoljavaju sve bezbednosne aspekte, i ukoliko su bazirane na pristanku žrtve koji je izraz njene slobodne volje i informisanosti, a koji može biti povučen u bilo koje vreme;
  - (b) pre nego što da svoj pristanak na učestvovanje u procesu restorativne pravde, žrtvi mora biti omogućena temeljna i nepristrasna informacija u vezi sa dotičnim procesom i njegovim mogućim ishodima, kao i informacija o proceduri nadzora sprovođenja bilo kod dogovora;
  - (c) počinitelj krivičnog dela je priznao osnovne činjenice u vezi sa slučajem;
  - (d) svaki dogovor mora biti postignut na dobrovoljnoj bazi i može se uzimati u obzir u bilo kom drugom krivičnom postupku;
  - (e) diskusije u okviru procesa restorativne pravde koje nisu vođene javno, poverljivog su karaktera i neće biti nakon toga otkrivene, osim ukoliko tako ne dogovore strane, ili ukoliko to ne predstavlja prevashodni javni interes u nacionalnom zakonodavstvu.
2. Države članice će obezbediti tamo gde je to prikladno, upućivanje predmeta službama restorativne pravde, uključujući i putem uspostavljanja procedura ili smernica u vezi sa uslovima pomenutog upućivanja.

Član 13

Pravo na besplatnu pravnu pomoć

Države članice će omogućiti žrtvama pravo na besplatnu pravnu pomoć, kada dobiju status strane krivičnom postupku. Uslovi i procesna pravila na osnovu kojih će žrtve

ostvariti pravo na besplatnu pravnu pomoć biće propisane u okviru nacionalnog zakonodavstva.

Član 14

Pravo na naknadu troškova

Države članice će omogućiti žrtvama koje učestvuju u krivičnom postupku, mogućnost za naknadu troškova koji su proistekli na osnovu njihovog aktivnog učestvovanja u krivičnom postupku, u skladu sa pravnim statusom žrtve u okviru dotičnog krivično-pravnog sistema. Uslovi i proceduralna pravila za naknadu troškova žrtvama biće propisani u okviru nacionalnog zakonodavstva.

Član 15

Pravo na povraćaj imovine

Države članice će obezbediti, na osnovu odluke nadležnog organa, povraćaj imovine koja može biti vraćena, a koja je zaplenjena u toku krivičnog postupka, osim ukoliko nije neophodna za odvijanje krivičnog postupka. Uslovi i proceduralna pravila za povraćaj imovine žrtvama biće propisani u okviru nacionalnog zakonodavstva.

Član 16

Pravo na odluku o primanju naknade od počinioca tokom krivičnog postupka

1. Države članice će obezbediti žrtvama pravo na dobijanje odluke o primanju naknade od počinioca tokom krivičnog postupka, u razumnom roku, osim u slučajevima gde nacionalno zakonodavstvo predviđa drugu vrstu postupaka za dobijanje takve odluke.
2. Države članice će promovisati mere kako bi ohrabрили počinioce da obezbede adekvatnu nadoknadu žrtvama.

Član 17

Pravo žrtava rezidenata druge države članice

1. Države članice će omogućiti da njeni nadležni organi preduzmu odgovarajuće mere kako bi minimalizovali poteškoće koje su proistekle iz činjenice da je žrtva rezident države članice, različite od one gde je počinjeno krivično delo, naročito u pogledu odvijanja procesnih radnji. U tom smislu, nadležni organi države članice u kojoj je počinjeno krivično delo biće u poziciji da:
  - (a) uzmu izjavu od žrtve neposredno nakon što je podneta prijava o počinjenom krivičnom delu nadležnom organu;

(b) u onoj meri u kojoj je to moguće, primene odredbe o korišćenju audio i video-konferencijske veze predviđene Konvencijom o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima među državama članicama Evropske unije od 29 maja 2000⁽¹⁾, u cilju saslušanja žrtava koje imaju prebivalište u stranoj državi.

2. Države članice će obezbediti da žrtva krivičnog dela koje je počinjeno u državi članici Evropske unije, različitoj od one u kojoj žrtva ima prebivalište, ima mogućnost da podnese prijavu pred nadležnim organima države članice u kojoj ima prebivalište, ukoliko nije moguće da to učini u državi članici u kojoj je počinjeno krivično delo, ili ukoliko to ne želi da uradi u slučaju da se radi o teškom krivičnom delu koje je tako kvalifikovano u krivično-pravnom sistemu dotične države.

3. Države članice će obezbediti uslove da nadležni organ pred kojim je žrtva podnela prijavu odmah obavesti nadležni organ države članice u kojoj je počinjeno krivično delo, ukoliko država članica u kojoj je podneta prijava nije preduzela pokretanje postupka iz svoje nadležnosti.

POGLAVLJE 4

ZAŠTITA ŽRTAVA I PRIZNAVANJE ŽRTAVA SA POTREBOM SPECIJALNE ZAŠTITE

Član 18

Pravo na zaštitu

Bez uticaja na pravo na odbranu, države članice će obezbediti mere za zaštitu žrtava i članova njihove porodice od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, kao i od rizika od nanošenja emocionalne ili psihološke povrede, te za zaštitu dostojanstva žrtava tokom ispitivanja i svedočenja. U slučajevima gde je to potrebno, pomenute mere će uključivati i procedure za fizičku zaštitu žrtava i članova njihove porodice propisane u okviru nacionalnog zakonodavstva.

Član 19

Pravo na izbegavanje kontakta između žrtve i počinioca

1. Države članice će, tamo gde je to potrebno, obezbediti potrebne uslove kako bi omogućile izbegavanje kontakta između žrtava i članova njihove porodice s jedne

---

¹ OJ C 197, 12.7.2000, str. 3.

strane, i počinioa s druge strane, u okviru prostorija gde se odvija krivični postupak, osim ukoliko krivični postupak ne zahteva drugačije.

2. Države članice će se pobrinuti da nove sudske prostorije imaju odvojene čekaonice za žrtve.

Član 20

Pravo na zaštitu žrtava tokom krivične istrage

Ne dovodeći u pitanje pravo na odbranu i u skladu sa pravilima sudske diskrecionalnosti, države članice će se pobrinuti da tokom krivične istrage:

- (a) ispitivanje žrtve bude obavljeno bez nepravdanog odlaganja nakon podnošenja prijave o počinjenom krivičnom delu pred nadležnim organom;
- (b) žrtva bude ispitana minimalan broj puta, i da se dotična ispitivanja obave samo ukoliko su striktno potrebna za krivičnu istragu;
- (c) žrtva može biti u pratnji svog zakonskog zastupnika, ili osobe po svom izboru, osim ukoliko nije doneta obrazložena odluka koja nalaže suprotno;
- (d) medicinski pregledi biće svedeni na minimum i obavljace se samo ukoliko su striktno potrebni za krivičnu istragu;

Član 21

Pravo na zaštitu privatnosti

1. Države članice će omogućiti da u toku krivičnog postupka, nadležni organi preduzmu odgovarajuće mere u cilju zaštite privatnosti žrtve, uključujući i zaštitu njenih ličnih karakteristika koje su uzete u obzir tokom vršenja individualne procene iz člana 22, kao i zaštitu slika žrtve i članova njene porodice. Osim toga, države članice će omogućiti da nadležni organi preduzmu sve zakonske mere u cilju sprečavanja širenja bilo kakve informacije koja bi prouzrokovala identifikaciju deteta žrtve.

2. U cilju zaštite privatnosti, ličnog integriteta i ličnih podataka žrtvava, države članice će, poštujući pravo na slobodu izražavanja i javnog informisanja, kao i pravo na slobodu i pluralizam medija, podsticati medije da preduzmu mere samoregulacije.

Član 22

Individualna procena žrtava u cilju utvrđivanja specifičnih potreba zaštite

1. Države članice će se pobrinuti da žrtve ostvare pravo na blagovremenu i individualnu procenu, u skladu sa postojećim procedurama u nacionalnom zakonodavstvu, u cilju utvrđivanja specifičnih potreba zaštite i utvrđivanja da li bi žrtve i u kojoj meri imale korist od specijalnih mera primenjenih tokom krivičnog postupka

- iz članova 23 i 24, zbog njihove naročite izloženosti sekundarnoj i ponovnoj viktimizaciji, zastrašivanju i odmazdi.
2. Individualna procena će, posebno uzeti u obzir:
- (a) lične osobine žrtve
  - (b) vrstu ili prirodu krivičnog dela; i
  - (c) okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo.
3. Kad se radi i individualnoj proceni, posebna pažnja će se obratiti žrtvama koje su pretrpele značajnu povredu ili štetu zbog težine krivičnog dela, žrtvama krivičnih dela motivisanih predrasudama ili diskriminacijom, koji je naročito povezan sa njihovim ličnim karakteristikama, i žrtvama koje veza i zavisnost od počinioca čini posebno ranjivim. U tom smislu, posebna pažnja obratiće se žrtvama terorizma, organizovanog kriminala, trgovine ljudima, rodnog nasilja, nasilja u intimnim partnerskim odnosima, seksualnog nasilja, eksploatacije ili zločina iz mržnje, kao i žrtvama sa invaliditetom.
4. Za potrebe ove Direktive, podrazumevaće se da deca-žrtve imaju specifične potrebe zaštite zbog njihove izloženosti sekundarnoj i ponovnoj viktimizaciji, zastrašivanju i odmazdi. U cilju utvrđivanja da li bi i u kojoj meri imale korist od specijalnih mera iz članova 23 i 24, deca-žrtve krivičnih dela biće podvrgnuta individualnoj proceni iz stava 1 ovog člana.
5. Opseg individualne procene će se prilagođavati u odnosu na težinu krivičnog dela i stepen vidne povrede i štete koju je žrtva pretrpela.
6. Individualna procena će se obaviti uz usku saradnju sa žrtvom, pri čemu će se uzeti u obzir želje žrtve da ne bude korisnik specijalnih mera iz članova 23 i 24.
7. Ukoliko su se elementi koji čine osnovu individualne procene značajno promenili, države članice će se pobrinuti da se u toku krivičnog postupka individualna procena ažurira.

Član 23

Pravo na zaštitu žrtava sa specifičnim potrebama zaštite tokom krivičnog postupka

1. Ne dovodeći u pitanje pravo na odbranu i u skladu sa pravilima sudske diskrecionalnosti, države članice će omogućiti da žrtve sa specifičnim potrebama zaštite, u čiju korist su izrečene posebne mere utvrđene na osnovu rezultata individualne procene iz člana 22(1), mogu biti korisnici mera iz stava 2 i 3 ovog člana. Posebne mere koje su predviđene nakon izvršene individualne procene neće moći da bude primenjene ukoliko postoje operativna ili praktična ograničenja koja onemogućavaju njihovo izvršenje, ili ukoliko postoji potreba hitnog uzimanja izjave žrtve, koja ako se ne uzme, može prouzrokovati povredu žrtve ili druge osobe, ili ugroziti krivični postupak.
2. U toku krivične istrage žrtvama sa specifičnim potrebama zaštite utvrđenim u skladu sa članom 22(1), biće na raspolaganju sledeće mere:
  - a) Uzimanje izjava od žrtava obavljaće se u prostorijama koje su osmišljene ili adaptirane za dotičnu namenu;

- b) Uzimanje izjava od žrtava obavljaće se od strane obučениh stručnjaka ili uz njihovu pomoć;
  - c) Svako uzimanje izjave od jedne žrtve obavljaće ista osoba, osim ukoliko to nije u suprotnosti sa principima pravilnog sprovođenja pravde;
  - d) Svako uzimanje izjava od žrtava seksualnog nasilja, rodnog nasilja i nasilja u intimnim partnerskim odnosima, osim ukoliko nije obavljeno od strane tužioca ili sudije, obavljaće osoba istog pola kao i žrtva, ukoliko žrtva to zatraži, i pod uslovom da krivični postupak time nije ugrožen.
3. U toku sudskog postupka žrtvama sa specifičnim potrebama zaštite utvrđenim u skladu sa članom 22(1), biće na raspolaganju sledeće mere:
- a) mere izbegavanja vizuelnog kontakta između žrtve i počinitelja, čak i tokom izvođenja dokaza, putem upotrebe adekvatnih sredstava, uključujući i korišćenje komunikacionih tehnologija;
  - b) mere koje omogućavaju da se žrtva čuje u sali za suđenje bez njenog prisustva, naročito putem korišćenja adekvatne komunikacione tehnologije;
  - c) mere u cilju izbegavanja nepotrebnog ispitivanja koje se odnosi na žrtvin privatni život, a nije povezano sa krivičnim delom; i
  - d) mere koje omogućavaju održavanje rasprave bez prisustva javnosti.

Član 24

Pravo na zaštitu dece-žrtava tokom krivičnog postupka

1. Kao dodatak merama iz člana 23, države članice će u slučajevima gde je žrtva dete, garantovati:
- a) da se u toku krivične istrage, svaki intervju sa detetom snimi audio i video zapisom, te da se tako snimljeni intervjui mogu koristiti kao dokaz u krivičnom postupku;
  - b) da će u krivičnim istragama i postupcima, u skladu sa pravnim statusom žrtve u dotičnom krivično-pravnom sistemu, nadležni organi imenovati zastupnika deteta-žrtve u slučaju da se, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, onemogući vršiocima roditeljskog prava zastupanje deteta-žrtve zbog postojanja sukoba interesa između njih i deteta-žrtve, ili u slučaju da se radi o detetu žrtvi koje nije u pratnji ili je razdvojeno od porodice;
  - c) tamo gde dete-žrtva ima pravo na advokata, on ili ona imaće pravo na savetovanje i zastupanje u svoje ime, u postupcima gde postoji, ili bi mogao da postoji sukob interesa između deteta-žrtve i vršioca roditeljskog prava.
- Proceduralna pravila u vezi sa snimanjem i korišćenjem audio i video zapisa iz tačke (a) prvog stava biće određena u okviru nacionalnog zakonodavstva.
2. Ukoliko je starost žrtve neutvrđena i ukoliko postoje razlozi da se veruje da se radi o detetu, žrtva će za potrebe ove Direktive biti smatrana detetom.

POGLAVLJE 5

OSTALE ODREDBE

Član 25

Obuka stručnjaka

1. Države članice će garantovati da službena lica koja dolaze u kontakt sa žrtvama, kao što su policijski i sudski službenici, prođu kroz opštu i specijalističu obuku čiji će nivo zavisiti od njihovog kontakta sa žrtvom, u cilju podizanja njihove svesti o potrebama žrtava i osposobljavanja da postupaju sa žrtvama na nepristrasan, uvažavajući i profesionalan način.
2. Ne utičući na nezavisnost sudstva i različitost organizacije pravosuđa širom Evropske unije, države članice će zahtevati da odgovorna lica za obuku sudija i tužioca koji postupaju u krivičnim postupcima omoguće sprovođenje opšte i specijalne obuke, u cilju podizanja svesti sudija i tužilaca o potrebama žrtava.
3. Poštujući nezavisnost pravničke profesije, države članice će preporučiti da odgovorna lica za obuku advokata, omoguće sprovođenje opšte i specijalne obuke, u cilju podizanja svesti sudija i tužilaca o potrebama žrtava.
4. Preko svojih javnih službi ili finansiranjem organizacija za pružanje podrške žrtvama, države članice će podržavati inicijative putem kojih se osobama koje pružaju usluge podrške žrtvama ili usluge restorativne pravde omogućuje adekvatna obuka čiji će nivo zavisti od vrste kontakta sa žrtvama uz pridržavanje profesionalnih standarda koji garantuju da se pomenute usluge pružaju na nepristrasan, uvažavajući i profesionalan način.
5. U zavisnosti od zadataka i prirode i stepena kontakta stručnjaka sa žrtvama, obuka će imati za cilj osposobljavanje profesionalaca da prepoznaju žrtve i da se prema njima ophode sa uvažavanjem, na profesionalni i nediskriminatorni način.

Član 26

Saradnja i koordinacija službi

1. Države članice će preduzeti potrebne mere za uspostavljanje saradnje između država članica kako bi žrtve imale bolji pristup pravima koja su uspostavljena ovom Direktivom i nacionalnim zakonodavstvom. Pomenuta saradnja biće usmerena u najmanjem slučaju na:
  - a) razmenu dobre prakse
  - b) konsultacije u vezi sa pojedinačnim slučajevima; i
  - c) pomoć evropskim mrežama koje se bave pitanjima direktno povezanim za prava žrtava.
2. Države članice će preduzeti potrebne mere, uključujući i putem Interneta, koje imaju za cilj podizanje svesti u vezi sa pravima koja su propisana ovom Direktivom, smanjenje rizika od viktimizacije i minimizovanje negativnih posledica krivičnog dela i rizika od sekundarne i ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, naročito kroz identifikovanje rizičnih grupa, kao što su deca, žrtve rodnog nasilja i nasilja u intimnim partnerskim odnosima. To delovanje uključuje kampanje za informisanje i

podizanje svesti, kao i obrazovne i istraživačke programe, koje se mogu sprovesti, tamo gde je to pogodno, u saradnji sa relevantnim organizacijama civilnog društva i drugim zainteresovanim.

POGLAVLJE 6

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 27

Transpozicija

1. Države članice će doneti zakone, uredbe i administrativne odredbe neophodne za usaglašavanje sa ovom Direktivom, najkasnije do 16. novembra 2015.
2. Ovi propisi će se, kada ih države članice usvoje, pozivati na ovu Direktivu ili će se na nju pozivati prilikom njihovog zvaničnog objavljivanja. Načine pozivanja propisaće države članice.

Član 28

Slanje podataka i statistika

Države članice će najkasnije do 16. novembra 2017, i nakon toga na svake tri godine, saopštiti Komisiji raspoložive podatke koji prikazuju na koji način su žrtve ostvarile prava propisana ovom Direktivom.

Član 29

Izveštaj

Komisija će dostaviti izveštaj Evropskom parlamentu i Savetu, najkasnije do 16. novembra 2017, u kome će dati ocenu o tome u kojoj su meri države članice preduzele potrebne mere za usklađivanje sa ovom Direktivom, uključujući i opis preduzetih radnji iz članova 8,9 i 23, uz koji se, po potrebi prilažu zakonski predlozi.

Član 30

Zamena Okvirne odluke 2001/220/JHA

Okvirna odluka 2001/220/JHA je zamenjena u odnosu na države članice koje učestvuju u donošenju ove Direktive, ne dovodeći u pitanje obaveze država članica koje se odnose na rok za prenošenje Direktive u nacionalno pravo.

U odnosu na države članice koje učestvuju u donošenju ove Direktive, upućivanja na Okvirnu odluku smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu.

Član 31

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Član 32

Primaoci

Ova Direktiva upućena je zemljama članicama u skladu sa Ugovorima o Evropskoj uniji.

Sačinjeno u Strazburu, 25. oktobra, 2012. godine

Za Evropski parlament
Predsednik
M. SCHULZ

Za Savet
Predsednik
A. D. MAVROYIANNIS